

3-4 DIDACTICA SLOVENICA

pedagoška obzorja
znanstvena revija za didaktiko

Vsebina Contents

- Urška Topolovec,
dr. Majda Schmidt*   3 **Šolanje osnovnošolcev s posebnimi potrebami**
Education of primary school students with special needs
- Dr. Alenka Lipovec,
Manja Podgoršek,
dr. Darja Antolin*   19 **Grafične predstavitve nekaterih elementarnih matematičnih pojmov**
Graphic representations of some mathematical concepts
- Dr. Milan Matijević,
dr. Siniša Opić,
dr. Višnja Rajić*   36 **Učenčevo zaznavanje razrednih aktivnosti v srednjih šolah v Republiki Hrvaški**
Students' views of classroom activities in secondary education in Croatia
- Dr. Slavica Čepon*   50 **Strategije za zmanjšanje anksioznosti pri govoru v angleškem jeziku na Balkanu**
Coping strategies for reducing English language speaking anxiety in the Balkans
- Dr. Iztok Retar,
dr. Jakob Bednarik,
dr. Edvard Kolar*   63 **Kompetenčni model vseživljenjskega učenja na področju menedžmenta v športu**
Competencies model of lifelong learning in sports management
- Anamarija Romih,
dr. Karin Bakračević Vukman*   75 **Emocionalna regulacija in kakovost socialnih interakcij pri mladostnikih**
The ability of emotional regulation in relation to the quality of social interactions in youngsters
- Teuta Danuza,
dr. Robi Kroflič,
dr. Robert Masten*   90 **Definicija medvrstniškega nasilja pri učiteljih, učencih in starših**
Pupils', teachers' and parents' definitions of bullying

- Dr. Jernej Kovač* 105 **Pomen supervizije pri šolskih svetovalnih delavcev**
Importance of supervision in school counsellors
- Dr. Sonja Čotar Konrad* 118 **Validacija nove lestvice profesionalnega razvoja pedagoškega delavca**
Validation of a new teacher's professional development scale
- Dr. Jasmina Starc* 136 **Kakovost delovanja visokošolskih zavodov se odraža v njihovem energijskem naboju**
Quality of the higher education institutions' performance is reflected in their energy charge
- Dr. Tamara Stojanović
Đorđević* 153 **Usvajanje nacionalnih in globalnih vrednot v procesu globalizacije**
On the acceptance of national and global values in the process of globalization
- Dr. Svetlana Sysoieva,
dr. Natalia Mospan* 166 **Nov zakon o visokem šolstvu v Ukrajini: inovacije in tveganja**
New law on higher education in Ukraine: innovations and risks

Šolanje osnovnošolcev s posebnimi potrebami

Znanstveni članek

UDK 373.3+376-053.2

KLJUČNE BESEDE: učenci s posebnimi potrebami, osnovna šola, počutje, učna uspešnost, odnosi z vrstniki, vključevanje staršev

POVZETEK – V praksi je veliko otrok s posebnimi potrebami, med njimi otroci z lažjo motnjo v duševnem razvoju, vključenih v program osnovne šole, čeprav bi bil zanje ustrežnejši prilagojeni program osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom. Tekmovalno usmerjeno učno okolje, ki ne upošteva zmožnosti in sposobnosti učencev, ni primerno okolje zanje. V raziskavi, v kateri smo preučevali počutje učencev, učno uspešnost, odnose učencev z vrstniki in vključevanje staršev v šolanje, je sodelovalo 37 učencev s posebnimi potrebami, ki so bili iz redne osnovne šole prešolani v osnovno šolo s prilagojenim programom v severovzhodnem delu Slovenije. Izidi kažejo, da se učenci bolje počutijo v za njih ustrezno prilagojenem programu. Prav tako pa izidi kažejo, da imajo učenci zaradi lokacijske razpršenosti manj možnosti povezovanja in druženja po pouku s sošolci. Zaskrbljujoče je, da učenci zaznavajo nekoliko večjo stopnjo nasilja v prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom v primerjavi s programom redne osnovne šole.

Scientific paper

UDC 373.3+376-053.2

KEYWORDS: students with special needs, primary school, well-being, learning achievements, relations with peers, parents' involvement

ABSTRACT – In practice, many children with special needs, among them many children with mild mental disabilities, attend the regular programme of primary schools, even though a modified educational programme with lower educational standards would be more appropriate. Thirty-seven children with mild mental disabilities participated in the research. They were placed from the primary school to a modified educational programme with lower educational standards in the northeastern part of Slovenia. The well-being of the students, learning achievements, students' relationships with their peers and parents' involvement in schooling were highlighted. The results showed that students felt more comfortable in the modified programme. However, the study presents that students have fewer opportunities for socializing and integrating with their classmates after school due to the location diversity. Furthermore, it is worrying that students perceive a slightly higher level of violence in the modified programme with lower educational standards.

1. Uvod

V slovenske osnovne šole je vključenih vse več otrok s posebnimi potrebami (v nadaljevanju otrok s PP). Otroci s PP so usmerjeni v programe vzgoje in izobraževanja ob upoštevanju dosežene ravni razvoja, zmožnosti za učenje in doseganja standardov znanja. V primeru, da šolski strokovni tim ugotovi, da učenec z izrazitejšimi učnimi težavami potrebuje več prilagoditev in pomoči ali spremembo programa, staršem predlaga postopek usmerjanja. Le-tega izpelje zavod za šolstvo, pri katerem delujejo komisije za usmerjanje. V praksi ugotavljamo, da postopki usmeritve ve-

Grafične predstavitve nekaterih elementarnih matematičnih pojmov

Znanstveni članek

UDK 510.21:003.6

KLJUČNE BESEDE: matematični pojmi, reprezentacije, grafično ponazarjanje, osnovnošolci

POVZETEK – Ikonične reprezentacije oziroma predstavitve matematičnih pojmov na razredni stopnji so v veliki večini primerov grafične. V raziskavi smo želeli s pomočjo preizkusa znanja ugotoviti, na kakšen način učenci od 5. do 8. razreda osnovne šole ($N = 1959$) grafično predstavljajo vnaprej podane matematične pojme (odštevanje s prehodom, številski izraz z oklepaji, aritmetični vidik iskanja dela celote in potenca). Zanimalo nas je tudi, ali učenci ob reprezentiranju dobijo pravilno vrednost številskega izraza in ali obstajajo razlike med podanimi rešitvami učencev glede na tip šole, ki jo učenci obiskujejo. Podatki so bili obdelani s kombinacijo kvalitativne in kvantitativne metode. Rezultati kažejo, da učenci podane pojme grafično predstavljajo na tri različne načine; kot sliko, kot prikaz vrednosti izraza ali kot koncept. Pri vseh podanih matematičnih pojmih je prikaz s konceptom tisti, preko katerega učenci najpogosteje reprezentirajo matematične pojme. Glede same pravilnosti vrednosti izraza ugotavljamo, da je le-ta najvišja pri reprezentiranju odštevanja s prehodom, najnižja pa pri izrazu z delom celote.

Scientific paper

UDC 510.21:003.6

KEYWORDS: mathematical concepts, representations, graphical presentation, elementary school pupils

ABSTRACT – Iconic representations of mathematical concepts at elementary level are in most cases graphical. With this study we wanted to examine how elementary school pupils, 5th–8th graders ($N = 1,959$) graphically represent certain mathematical concepts (subtraction, numerical expressions with parentheses, the arithmetic aspect of fraction and exponentiation). We were also interested to find out whether pupils, when representing the concept, get the proper numerical value of the expressions and whether there are any differences in pupils' representations regarding the type of the school pupils attend. The data were analyzed using a combination of qualitative and quantitative methods. The findings show that pupils graphically represent the given concepts in three different ways: as a picture, presenting the value of the expression or as a concept. Pupils used representation as a concept most often for all four given mathematical concepts. Concerning the correctness of the value of the given expressions, the findings show the best results within representations of the subtraction and the lowest results within representations of fractions.

1. Uvod

Reprezentacije pojmov, oziroma z drugimi besedami upodobitve ali predstavitve, po Goldinu in Kaputu (1996) delimo v dve skupini, na zunanje in notranje. Med njimi obstajajo dvosmerne interakcije. Zgodi se, da zunanje reprezentacije vplivajo na notranje, velja pa tudi obratno. Za vsako reprezentacijo je potrebna interpretacija, za to pa potrebujemo interpretatorja. Ko imamo pred sabo neko zunanjo reprezentacijo, to še ne pomeni, da jo nekdo drug neposredno prenese v notranjo. Če za primer vzamemo sliko, se moramo zavedati, da je to, kar bo nekdo na sliki zaznal, odvisno tudi

Students' views of classroom activities in secondary education in Croatia

Znanstveni članek

UDK 373.5-052 (497.5)

KLJUČNE BESEDE: razredne aktivnosti, srednješkolsko izobraževanje, strokovno izobraževanje, stališča učencev, Hrvatska

POVZETEK – Proučevanje učenčevih šolskih izkušenj je pogosta tema znanstvenega proučevanja. Spoznavanje vsakodnevnih aktivnosti učencev v razredu je lahko zelo koristno za oblikovanje kurikula, izboljšanje motivacije učencev in učenja. Obstaja niz dejavnikov, ki vplivajo na izkušnje v razredu. Članek proučuje stališča učencev do razrednih aktivnosti s poudarkom na interes, izziv, možnost izbire in uživanje učencev v hrvaških srednjih šolah. Raziskavo smo izvedli v šolskem letu 2013/14 na vzorcu 405 učencev tretjega letnika v osmih srednjih šolah v kontinentalni Hrvatski s ciljem zbiranja podatkov o percepciji učencev o razrednih aktivnostih. Uporabili smo vprašalnik *My classroom activity* (Gentry, Gable, 2001), ki smo ga analizirali s pomočjo potrjene izvirne faktorске strukture glede na štiri kompozitne spremenljivke oz. ocene percepcije učencev na področju interesov, izzivov, izbire in uživanja pri razrednih aktivnostih. Rezultati so pokazali, da imajo učenci nizko raven percepcije razrednih aktivnosti in da gimnazijci v primerjavi z učenci srednjih strokovnih šol pozitivneje ocenjujejo kompozitne variable interes in izziv ter da razlik v ocenah kompozitnih variabel med spoloma ni.

Scientific paper

UDC 373.5-052(497.5)

KEYWORDS: classroom activities, secondary education, students' views, vocational education, Croatia

ABSTRACT – It has been of great interest to researchers in education to explore students' experiences in school. Getting an insight into the daily activities of students in classroom activities can be very beneficial for the process of curriculum creation, improving student motivation or teaching. There are a number of factors that impact on students' experiences in the classroom, but this paper explores students' views of classroom activities with a focus on the following dimensions: the interest, challenge, choice and enjoyment of students in Croatian secondary classrooms. In the academic year 2013/2014, research was conducted on a sample of 405 third-grade students in eight secondary schools in continental Croatia with the aim of collecting students' perceptions of class activities. The scale used, *My Class Activities* (Gentry, Gable, 2001) according to the original factor structure, was reduced to four composite variables in line with the original factor structure: an assessment of the students' perceptions of interest, challenge, choice and enjoyment in class activities. The results show that students included in the sample have a low level of perception of class activities. Further, "gymnasium" students provide higher assessments on the composite variables of interest and challenge than vocational school students. Gender-based differences in the composite variables of the assessment of students' perceptions of class activities were not confirmed.

1. Introduction

One of the key areas of interest to experts in the education and learning and teaching process is research on students' experiences in elementary and secondary

Coping strategies for reducing English language speaking anxiety in the Balkans

Znanstveni članek

UDK 81'243(497)

KLJUČNE BESEDE: tujejezikovno poučevanje/učenje, poslovna angleščina, tujejezikovna anksioznost, strategije za zmanjšanje govorne anksioznosti, retroaktivni fokus na jezikovnih problemih, Balkan

POVZETEK – Učenci in učitelji jezika uporabljajo različne strategije za zmanjšanje tujejezikovne anksioznosti. Obstoječe študije parcialno obravnavajo strategije, zato želi raziskava zapolniti raziskovalno vrzel. Raziskave nakazujejo, da je anksioznost najbolj prisotna pri govoru v tujem jeziku, zato se raziskava osredotoča na govorno anksioznost. Cilj je bil ugotoviti, katere strategije za zmanjševanje govorne anksioznosti v angleškem jeziku uporabljajo študenti in učitelji poslovne angleščine na visokošolskih ustanovah v Sloveniji, Hrvaški, Bosni in Hercegovini, Srbiji, Črni gori in Makedoniji. Rezultati so pokazali, da se vsi intervjuvani učitelji in večina študentov, ne glede na državo, zavedajo tega problema. Učitelji študentom pomagajo predvsem z zavestnim poudarjanjem tekočnosti govorjenja ter s proaktivnim ali retroaktivnim fokusom na morebitnih jezikovnih problemih, in sicer predvsem s tehniko takojšnjega, nemotečega preoblikovanja napak. Študenti prevladujoče uporabljajo negativne strategije, kot so kratki odgovori, vztrajanje v pogojeni "fosilizirani" angleščini, neodzivnost, molk, izogibanje očesnemu stiku z učiteljem in izgovarjanje na izmišljeno bolezen.

Scientific paper

UDC 81'243(497)

KEYWORDS: foreign language teaching/learning, business English, foreign language anxiety, strategies for reducing foreign language speaking anxiety, retroactive focus on form, Balkans

ABSTRACT – Teachers and learners of foreign languages employ different strategies in their attempt to reduce foreign language anxiety. Since in the existing studies the strategies employed are only dealt with fractionally, this study is an attempt to more expansively present those used by both foreign language teachers and learners and thus fill the gap. Focusing only on speaking anxiety; the goal of this study is to determine and interpret business English teachers' and learners' strategies for minimizing English language speaking anxiety at tertiary educational institutions in Slovenia, Croatia, the Republic of Serbia, Bosnia and Herzegovina, Macedonia and Montenegro. The results indicate that teachers try to assist learners mainly by consciously striving for fluency and utilizing proactive and retroactive focus on linguistic form. Regarding the latter, the emphasis is on implicit, auditory recasts instead of direct correction. The learners generally apply negative avoidance strategies, such as resorting to short, "fossilized" replies, unresponsiveness, silence, avoiding eye-contact with the teacher, fictitious illness and skipping classes.

1. Introduction

Anxiety is an important factor affecting the learning of foreign languages (e.g., Horwitz et al., 1986; Young, 1990; MacIntyre and Gardner, 1994), a complex and multidimensional phenomenon (Young, 1990), referring to "the feeling of tension and apprehension specifically associated with foreign language contexts, including speak-

Kompetenčni model vseživljenjskega učenja na področju menedžmenta v športu

Znanstveni članek

UDK 374+796:005

KLJUČNE BESEDE: model strukture kompetenc, vseživljenjsko učenje

POVZETEK – Cilj članka je predstaviti izvorni kompetenčni model vseživljenjskega učenja na področju menedžmenta v športu, ki bo izpolnjeval pričakovanja odjemalcev, zaposlenih in lastnikov ter bo podlaga oblikovanja programov vseživljenjskega učenja športnih menedžerjev. Na podlagi teoretičnega modela splošnih in specifičnih kompetenc za učinkovit in uspešen menedžment v športu smo z metodo faktorske analize razvili model strukture kompetenc. Ugotovili smo, da največji delež variance kompetenc za uspešni menedžment v športu pokriva kompetenčna dejavnika ustvarjalnost (splošne kompetence) ter poslovnoorganizacijska znanja in sposobnosti (specifične kompetence), manjše deleže variance pa pokriva preostalih osem dejavnikov (po štirje iz sklopov splošnih in specifičnih kompetenc). Razviti model smo uporabili kot izhodišče za oblikovanje predmetnika učinkovitega vseživljenjskega učenja in izboljšanje kompetentnosti športnih menedžerjev. Učni programi, zasnovani na podlagi razvitega kompetenčnega modela in predmetnika, lahko izboljšajo učinkovitost vseživljenjskega učenja na proučevanem področju.

Scientific paper

UDC 374+796:005

KEYWORDS: effective lifelong learning, model for a sport manager competencies structure

ABSTRACT – The aim of this paper is to present the original competencies model of lifelong learning in the field of sports management, which will meet the expectations of customers, employees as well as shareholders and will serve as the basis for creating lifelong learning programmes of sports managers. Based on a theoretical model of general and specific competencies for effective and efficient sports management, we have developed a models competencies structure. We have found that the largest proportion of competencies' variance for successful management in sport is covered by the competencies factors of creativity (general skills) and business-organizational knowledge and skills (specific competencies), and smaller proportions of the variance are covered by the remaining eight factors. Thus, the developed model has been used as a premise for designing the curriculum for effective lifelong learning and to improve the competencies of sports managers. The curricula designed on the basis of the developed competencies model and the curriculum can improve the effectiveness of lifelong learning in the area of our study.

1. Uvod

Sodobno vseživljenjsko učenje temelji na razvijanju in poglobljanju ključnih kompetenc. V teoriji zasledimo, da nekateri avtorji (Laval, 2005; Svetlik, 2006; Verle in Markič, 2012) poudarjajo odvisnost razumevanja pojma kompetence od časa in prostora ter navajajo, na primer Laval (2005), da so kompetence zaznamovane zlasti s kulturo, politiko in ekonomijo ter so vselej del družbenega konteksta. Družbene, politične in gospodarske razmere so danes turbulentne. Med najpomembnejše razloge za to štejemo zlasti politične spremembe v najbogatejših državah sveta, koncentraciji

Emocionalna regulacija in kakovost socialnih interakcij pri mladostnikih

Znanstveni članek

UDK 159.942-053.6

KLJUČNE BESEDE: emocionalna regulacija, kakovost socialne interakcije, socialne spretnosti, socialne težave, eksternaliziranost, internaliziranost

POVZETEK – V raziskavi smo želeli preučiti, ali so sposobnosti emocionalne regulacije pozitivno povezane s kakovostjo socialnih interakcij pri mladostnikih. V vzorec smo vključili 98 mladostnikov, starih 15–18 let. Rezultati so pokazali, da je emocionalna regulacija pozitivno povezana s socialnimi spretnostmi (najbolj s sociabilnostjo), negativno pa je povezana s socialno nespretnostjo, s socialnimi težavami in ponotranjenimi ter pozunanjenimi vedenji. Statistično pomembne razlike v emocionalni regulaciji glede na starost se niso pokazale. V članku so predstavljene tudi prednosti in omejitve raziskave ter njena uporabna vrednost.

Scientific paper

UDC 159.942-053.6

KEYWORDS: emotion regulation, quality of social interaction, social skills, social problems, internalizing and externalizing problems

ABSTRACT – In the present study we wanted to research whether emotional regulation is correlated with the quality of social interaction in adolescents. Our sample consisted of 98 adolescents, between 15 and 18 years of age. We also examined some developmental aspects of emotion regulation. The results showed that emotional regulation is positively correlated with social skills (especially sociability) and negatively correlated with hostile domination, social problems and internalizing and externalizing problems. We didn't find significant differences in the regulation of emotions regarding gender and age. The limitations, advantages and applied value of the study are introduced and propositions for further research are given.

1. Uvod

Povezanost emocionalne regulacije in kakovosti socialne interakcije je bila v preteklosti najbolj preučevana na otrocih (npr. Spinrad idr., 2006), manj pa pri mladostnikih in odraslih. Obdobje mladostništva, ki sega tudi v obdobje mlajše odraslosti, je tudi emocionalno najbolj razburkano. To pomeni, da mladostniki doživljajo bolj ekstremna čustva in spremenljiva razpoloženja (npr. Larson idr., 2002; Larson in Richards, 1994, po Silvers idr., 2012) Nekateri avtorji to obdobje celo poimenujejo “čas emocionalne nevihte in stresa” (npr. Casey idr., 2010, po Silvers idr., 2012). Prav v mladostništvu pa je želja po oblikovanju stabilnih in trdnih medosebnih odnosov z drugimi zelo močna. Mladostniki se počasi osamosvajajo od staršev, vstopajo z njimi v konflikte, iščejo prijateljske in partnerske zveze. Starši so glede socialnega funkcioniranja pomembni, saj je dokazana povezanost med konflikti in negativnostjo med adolescentom in starši ter kvaliteto adolescentovega socialnega funkcioniranja (Ehr-

Pupils', teachers' and parents' definitions of bullying

Znanstveni članek

UDK 37:364.632(497.115)

KLJUČNE BESEDE: medvrstniško nasilje, starši, učenci, učitelji, šola

POVZETEK – Namen študije je bil raziskati razlike v semantični opredelitvi in v opredelitvi vedenj medvrstniškega nasilja med učenci šol na Kosovu, njihovimi straši in učitelji. V raziskavo je bilo udeleženih 56 staršev, 42 učiteljev in 73 učencev iz dveh 9. razredov nižje srednje šole. Uporabljena je bila revidirana verzija slikovnega preskusa (Smith, Kanetsuna in Koo, 2007). Učenci so poimenovali pet izmed 39-tih vedenj na sličicah, ki so prikazovala različne oblike in dimenzije medvrstniškega nasilja in tako določili izbor vedenj. Nato so udeleženci vseh treh skupin presodili, če izbrana vedenja oz. kartončki s sličicami prikazujejo izbrane izraze, ki opisujejo medvrstniško nasilje. S hierarhično klaster analizo je bilo izračunanih 6 klastrov. Ugotovljena je bila visoka stopnja skladnosti med tremi skupinami udeležencev v poimenovanju različnih vedenj, ki predstavljajo medvrstniško nasilje. Vseeno pa je poimenovanje vedenj v skupini staršev bližje poimovanju učencev kot pa poimenovanju vedenj pri učiteljih. Razlike so bile predvsem v posredni relacijski agresivnosti: učitelji so v manjši meri poimenovali tovrstna vedenja kot učenci in starši.

Scientific paper

UDC 37:364.632(497.115)

KEYWORDS: Bullying, school, pupil, teacher, parent

ABSTRACT – The purpose of this study was to investigate the differences among pupils, teachers and parents in regard to the semantic definition of bullying and conceptualization of bullying behaviours. The study was carried out involving 73 pupils, 56 parents and 42 teachers from two lower secondary schools. The study used a revised cartoon device methodology (Smith, Kanetsuna and Koo, 2007); the pupil participants generated five related bullying terms that were then presented in 39 cartoons, illustrating different types and dimensions of bullying. Afterwards, the pupil, teacher and parent participants were asked to assess if each one of the cartoons could be labelled by one of the target terms. A hierarchical cluster analysis produced six clusters: physical aggression, physical bullying, verbal, direct-relational, indirect-relational and a control cluster. Overall there was a consensus among the constituents in applying terms to different bullying behaviours, even though the parents' application of terms were more consistent with the pupils' application than with the teachers'. Discrepancies were found in indirect relational aggression: teachers were less likely to apply terms than pupils and parents.

1. Introduction

The definition of bullying is critical for its research and practical implications (Guerin and Hennessy, 2002). However, there is evidence of systematic differences in the perspectives of children and adults with respect to the definition of bullying. A few studies (Lee, 2006; Naylor et al. 2006) found that teachers have a more comprehensive understanding of the bullying concept than children. Other studies (Hazler, Miller, Carney and Green, 2001; Menesini, Fonzi and Smith, 2002) suggest that pu-

Dr. Jernej Kovač

Pomen supervizije pri šolskih svetovalnih delavcih

Znanstveni članek

UDK 005.584:37.048

KLJUČNE BESEDE: svetovalni delavci, osnovna šola, supervizija, stres, spoprijemanje

POVZETEK – V članku predstavljamo izsledke raziskave, v kateri smo uvodoma ugotavljali, kakšne podpore so deležni šolski svetovalni delavci pri njihovem delu, mnenja o potrebah in izkušnjah s supervizijo šolskih svetovalnih delavcev. Temeljni namen raziskave je bil ugotoviti vpliv supervizije na zaznavanje stresa pri delovnih obveznostih šolskih svetovalnih delavcev, ki zadevajo delo z učenci, starši, učitelji in ravnatelji ter drugimi delovnimi obveznostmi. Raziskovalni vzorec je predstavljalo 88 šolskih svetovalnih delavcev v osnovnih šolah. Rezultati raziskave kažejo na pomanjkanje ustrezne podpore šolskih svetovalnih delavcev pri njihovem sedanjem delu. Približno tri četrtine sodelujočih v raziskavi poudarja, da je supervizija potrebna, vendar se je v dosednji praksi s supervizijo srečalo manj kot polovica udeležencev raziskave. V nadaljevanju so rezultati pokazali, da svetovalni delavci, ki so v svoji delovni praksi bili deležni supervizije, zaznavajo na vseh raziskovalnih področjih manj stresa kot tisti, ki supervizije še niso bili deležni.

Scientific paper

UDC 005.584:37.048

KEYWORDS: school counsellors, elementary school, supervision, stress, dealing

ABSTRACT – The paper presents the results of a study which determined the support of school counsellors in their work as well as opinions on the needs and experience with the supervision of school counsellors. The primary purpose of the study was to determine the impact of supervision on the perception of stress regarding the workload of school counsellors, concerning work with pupils, parents, teachers and principals and other work commitments. The sample included 88 counsellors in elementary schools. The study results indicate a lack of adequate support of school counsellors in their current work. Approximately three quarters of participants in the study underlined that supervision was needed, but less than a half of them has had any experience with it in their current practice. The results also showed that counsellors who participated in supervision, perceived less stress in all areas of study than those without supervision.

1. Uvod

Strokovni delavci, pri katerih je njihovo delo naravnano na odnose z ljudmi, se pogostokrat znajdejo v različnih težavah, ki lahko v njih povzročijo stisko. Ta stiska se lahko dolgoročno razvije v stres, ki lahko kasneje vodi tudi v resnejše psihične težave in fizična obolenja. Številne raziskave (npr. Cherniss, 1980; Maslach, Pines, 1977; Demato, Curcio, 2004) dokazujejo, da je še posebej stresno delo svetovalnih delavcev na različnih področjih. Po Blase (1986) je še posebej stresno delo svetovalnih delavcev na področju šolstva, saj je delo šolskega svetovalnega delavca zelo

Validacija nove lestvice profesionalnega razvoja pedagoškega delavca

Znanstveni članek

UDK 331.103.15:37

KLJUČNE BESEDE: profesionalni razvoj, pedagoški delavec, merske značilnosti, konstrukcija lestvice

POVZETEK – Študija obravnava konstrukcijo Lestvice profesionalnega razvoja pedagoškega delavca – PrPd, ki je namenjena ocenjevanju profesionalnega razvoja vzgojiteljev in učiteljev. Vsebinska osnova konstrukcije lestvice PrPd sta bila modela profesionalnega razvoja Berlinerja in Ryana. Oblikovanih je bilo 50 izhodiščnih postavk, pri čemer je končna oblika lestvice imela 24 trditve. Analize preliminarnе študije smo izvedli na vzorcu 134 pedagoških delavcev, z uravnoteženo strukturo vseh pedagoških poklicev in s povprečno delovno dobo 12 let. Lestvica PrPd ima zadovoljive merske karakteristike, pri čemer je z vidika notranje konsistentnosti njena zanesljivost visoka (Crombach $\alpha = 0,91$). Konstruktno diskriminantna veljavnost lestvice je bila preverjena s povezanostjo s konstruktom samoučinkovitosti učiteljev ($r = 0,36, p < 0,001$) in analizo razlik povprečnega dosežka na lestvici PrPd glede na poklicne dileme modela F. Fullerjeve. V zaključku predstavimo uporabno vrednost Lestvice PrPd, njene omejitve in opozorimo na odprta vprašanja nadaljnega raziskovanja profesionalnega razvoja pedagoških delavcev.

Scientific paper

UDC 331.103.15:37

KEYWORDS: professional development, teachers, metric characteristics, scale construction

ABSTRACT – The study focuses on the construction of teachers' professional development scale – TPDS. The items were based on the content of Berliner's and Rayn's model of teachers' professional development. Initially, 50 items were generated, which were then, based on the analyses, reduced to 24 items. The analyses of the preliminary study were carried out on a sample of 134 teachers, with a balanced structure of teaching profiles and with an average work experience of 12 years. The metric characteristics of the TPDS were satisfactory, with a high internal consistency coefficient (Crombach $\alpha = 0.91$). The construct discriminant validity of the scale was tested by correlating the TPDS and the teachers' self-efficacy construct ($r = 0.36, p < 0.001$) and with an analysis of the differences in the average achievement on the TPDS according to the professional dilemmas of F. Fuller's model. In conclusion, the research value, limitations and further research suggestions of the TPDS were presented.

1. Uvod

Poklicna profesionalizacija je vseživljenjski proces rasti, kjer se medsebojno prepletajo osebna, socialna in poklicna komponenta. Upoštevajoč kompleksnost omenjenega koncepta se stroka pri opredelitvi koncepta profesionalnega razvoja srečuje z mnogimi terminološkimi vrzeli. Posledično težave pri jasnosti opredelitve profesionalnega razvoja pomenijo tudi nejasnosti pri konstrukciji ustreznih merskih instrumentov in merjenju omenjenega konstrukta.

Kakovost delovanja visokošolskih zavodov se odraža v njihovem energijskem naboju

Znanstveni članek

UDK 378:005.336.3

KLJUČNE BESEDE: organizacijska energija, visokošolski učitelji in sodelavci, visokošolski zavodi

POVZETEK – Visokošolski zavodi, kjer se ukvarjajo s pravim upravljanjem človeškega kapitala, so uspešnejši in bolj zaželeni med študenti na trgu izobraževalne ponudbe, kot pa tisti, ki tega še niso usvojili. Gre za to, da so ti visokošolski zavodi začeli postavljati prednost sposobnostim in čustvom njihovih visokošolskih učiteljev in sodelavcev ter v njih iskati nekaj več. S tem so izboljšali energijo vsakega zaposlenega, posledično pa skupno organizacijsko energijo. V vsaki organizaciji, in tako tudi v visokošolskem zavodu, razlikujemo štiri značilna energijska stanja (udobna inertnost, ravnodušna inertnost, razjedajoča/korozivna energija in produktivna/ustvarjalna energija), ki se med seboj prepletajo. V članku predstavljamo mnenja 412 visokošolskih učiteljev in sodelavcev šestih držav o tem, kakšna energija prevladuje v njihovem visokošolskem zavodu. Ugotovili smo, da v njihovem delovnem okolju prevladuje produktivna energija. Zavedajo se, da dobra organizacijska energija še ne pomeni uspešno opravljenega dela, vendar pa uspešno opravljeno delo vsekakor povzroča dobro skupinsko energijo in da lahko dekani s kakovostnim vodenjem, strateškimi usmeritvami, prepričanjem o uspehu, zavezanostjo in sodelovanjem odločujoče vplivajo na ustvarjanje pozitivne organizacijske energije.

Scientific paper

UDC 378:005.336.3

KEYWORDS: organisational energy, higher education teachers and associates, higher education institutions

ABSTRACT – Higher education institutions, dealing with a genuine management of human capital, are more successful and more wanted among the students on the educational market than those which have still not acquired the same management quality. The point is, that the successful higher education institutions began to set the priorities on competencies and feelings of their higher education teachers and associates and, furthermore, to look for something more in them. This has improved the energy of each employee and consequently the common organisational energy. In any organisation, even in a higher education institution, we distinguish between four typical energy states (comfortable inertia, resignative inertia, corrosive energy and productive/creative energy) which are mutually intertwined. In this article we are presenting the opinions of 412 higher education teachers and associates from six countries regarding what type of energy prevails in their higher education institution. We have found that in their working environment, the productive energy is dominant. They are aware that good organisational energy does not yet mean successful work, however, a successfully accomplished work certainly causes a good group energy and enables the deans to have a decisive influence on creating a positive organisational energy through quality management, strategic orientations and beliefs about success, commitment and participation.

1. Uvod

Kakovost visokošolskega zavoda se ne meri samo po številu zaposlenih z najvišjimi nazivi, številu vpisanih študentov in številu diplomantov, ampak tudi po tem,

Dr. Tamara Stojanović Đorđević

Usvajanje nacionalnih in globalnih vrednot v procesu globalizacije

Strokovni članek

UDK 37+172:005.44

KLJUČNE BESEDE: nacionalne vrednote, globalne vrednote, šola, nacionalna identiteta, globalizacija

POVZETEK – Avtorica v članku razpravlja o možnosti razvijanja vzgojnega dela v okviru negovanja nacionalnih vrednot, pri čemer opozarja na možnost zanemarjanja pomena globalnih vrednot. To vprašanje je aktualno in družbeno pomembno, ker v času splošne globalizacije življenje teži k zanemarjanju in opuščanju tistih vrednot, ki predstavljajo tradicijske temelje, na katerih so zgrajeni kultura, znanost, umetnost, ki so omogočili rast in razvoj našega naroda. Šola je je družbena institucija za vzgojo in izobraževanje in eden o najpomembnejših dejavnikov uresničevanja ciljev in nalog v okviru procesa vzgoje za uvajanje nacionalnih in globalnih vrednot. Tej problematiki posveča avtorica posebno pozornost, posebej pa jo zanimata vloga in značaj, ki ga ima šola pri varovanju nacionalne in kulturne identitete.

Professional paper

UDC 37+172:005.44

KEYWORDS: national values, global values, school, globalization, national identity, cultural identity

ABSTRACT – In this paper, the author considers the need and possibilities of upgrading upbringing into the area of nurturing national values without neglecting the significance of global values. This issue is highly topical and socially significant, particularly since living in an era of widespread globalization (not only in our society) is threatening to neglect or abandon those values that represent traditional wealth on which culture, science and art have been established and our nation has emerged, grown and developed. School is a pivotal institution of upbringing and education and one of the most important factors of goal and task achievement within the education for nurturing the national and global values; hence, special attention is paid to it in this paper. The author particularly underlines the role and importance school has in the preservation of a national and cultural identity.

1. Uvod

Vrednost kao filozofski pojam nastaje u drugoj polovini XIX veka, da bi kasnije bio preuzet i korišćen u drugim društvenim naukama (sociologija, psihologija, pedagogija, pravo, ekonomija). Ovaj pojam označava “najopštije verovanje o tome šta je (i koliko) valjano, poželjno, korisno, odnosno o tome šta je nepoželjno i nedopustivo”. (sr.wikipedia.org, 17.05.2013). Iz ovoga proističe da su vrednosti hipotetički konstrukt jer imaju subjektivni karakter.

Postoji posebna nauka o vrednostima – aksiologija. Pedagoška aksiologija polazi od uverenja da je moguće posebno izdvojiti sistem vrednosti na delu u različitim tipovima vaspitanja. U okviru pedagogije, kao posebna vrsta kulturne pedagogije, u Nemačkoj je nastala vrednosna pedagogija koju su razvili Dilti (Dilthey), Lit (Litt) i Spranger (Spran-

New law on higher education in Ukraine: innovations and risks

Strokovni članek

UDK 378.014.15

KLJUČNE BESEDE: inovacije, nov zakon, reforme, visoko šolstvo, visokošolski zavodi

POVZETEK – Od podpisa Bolonjske Konvencije leta 2005 je visokošolsko izobraževanje v Ukrajini doživelo kar nekaj sprememb. Sodoben razvoj visokega šolstva v Ukrajini je predmet zakonov tržnega gospodarstva, ki zahtevajo reforme visokega šolstva v kontekstu globalnih trendov izobraževalnih sistemov. Razlika v strukturi nacionalnega in mednarodnega visokošolskega izobraževanja otežuje prilagajanje mednarodnim standardom izobraževanja, programov in kvalifikacij. Pomemben korak v reševanje teh vprašanj je bilo sprejetje novega Zakona o visokem šolstvu v Ukrajini leta 2014. Osnovnih mehanizmi te reforme omogočajo zagotovitev pravične konkurence na trgu izobraževanja, sodobne načine javnega financiranja visokega šolstva ter akademsko in finančno avtonomijo visokošolskih institucij. Cilj teh novosti je vključiti ukrajinski izobraževalni sistem v sistem EHEA (evropski visokošolski prostor), kar pa na eni strani zahteva skrbno proučevanje dosedanjih evropskih izkušenj, na drugi strani pa ohranjanje nacionalne izobraževalne tradicije. Posledično je namen tega članka preučiti spremembe in z njimi povezana tveganja, ki jih novi zakon prinaša.

Professional paper

UDC 378.014.15

KEYWORDS: innovation, higher education, higher education institutions, new law, reforms

ABSTRACT – Since the signing of the Bologna Convention in 2005, the higher education of Ukraine has been in a state of changes. Modern development of higher education in Ukraine is a subject of market economy laws, which require reforms of higher education in the context of global trends in education systems. The difference between the national higher education structure and the international one complicates the adaptation to international education standards, programs and qualifications. An important step to solve these issues was the adoption of the new Law on Higher Education of Ukraine in 2014. Basic mechanisms of the reform are to ensure a fair competition in the education market, the modern methods of higher education public financing, the academic and financial autonomy of HEIs. These innovations aim to integrate the Ukrainian education system in the EHEA. This requires, on one hand, careful study of European experience, on the other hand – the preservation of national educational traditions. Accordingly, the aim of this paper is to study the changes and associated risks that the new law brought.

1. Introduction

The beginning of the XXI century in Ukraine was marked by the growth of the public to higher education modernization. In 2005 Ukraine signed the Bologna Convention and launched a number of changes in higher education.

The Ukrainian researchers (Ogneviuk, 2013, Sysoieva, 2013, Yablonsky, 2013) noted that the current system of higher education in Ukraine is in process of changes. The primary changes required structure of higher education, which was not consi-